

chráněn před nouzí, je-li neschopen práce pro nemoc. Zaměstnavatel nemá se vymknouti své povinnosti a zbaviti v tak trapném případě zaměstnance pramene výživy tím, že snad poměr dříve ještě dle zákona nebo dle smlouvy rozváže, a neškodí mu na straně druhé, když nevyužije onemocnění a neschopnosti ke službě k rozvázání toho poměru. Ze všech těchto zákonných ustanovení plyne zásada, že v případě onemocnění dostává se zaměstnanci platu v zákoně ustanoveného od doby, kdy službu konati přestal, a nerozhoduje, zda poměr v této době byl rozvázán.

(Rozhodnutí Nejv. soudu z 27. května 1924, II. 210/24.)

Různé.

Zajištění zaměstnanců a pensistů při převodu obchodů
cizozemské pojišťovny na čsl. pojišťovnu.

Sděluje Dr. Bronislav Wellek.

Dozorčí právo ministerstva vnitra a výklad nařízení
vlády ze dne 24. června 1920, č. 402 Sb. z. a n.

Výnosem ze dne 12. března 1925, č. 12134, učinilo ministerstvo vnitra schválení ujednání o převodu československého obchodu od První všeobecné pojišťovny proti úrazům a škodám ve Vídni na »Sekuritas«, akc. pojišťovnu v Praze, ve smyslu vládního nařízení ze dne 24. června 1920, č. 402 Sb. z. a n., závislým na tom: 1. že stěžující si pojišťovna se zaváže převzít zaměstnance, kteří dne 1. ledna 1920 na území republiky Československé byli ve službách »První všeobecné pojišťovny proti úrazům a škodám ve Vídni« se zaručením veškerých práv, jež tito v této době z dosavadního služebního poměru na základě platného služebního řádu (pragmatiky) a kolektivních smluv získali, 2. že stěžující si pojišťovna převezme záruku za to, že zákonná premiová reserva za zaměstnance činné na zdejších území, kteří byli pojištěni náhradní smlouvou »První všeobecné pojišťovny proti úrazům a škodám ve Vídni«, bude svého času kryta plně v československé měně. Ke stížnosti firmy Sekuritas akc. pojišťovna v Praze do tohoto rozhodnutí zrušil Nejv. správní soud naříkané rozhodnutí v tomto směru pro nezákonnost, potvrdil je však, pokud jde o okruh převáděných pojištění.

O stížnosti uvážil Nejvyšší správní soud toto: Jde o převod pojišťovacích obchodů, ujednaný mezi dvěma soukromými pojišťovnami úmluvou podle soukromého práva. Smluvní volnost v oboru soukromého práva ústavou zaručenou (§ 109 ústavní listiny) lze omeziti jen zákonem. Smluvní svoboda soukromých pojišťoven co do převodu uzavřených pojištění z jedné pojišťovny na druhou jest omezena již podle pojišťovacího regulativu, vydaného (na základě cís. patentu z 26. listopadu 1852, č. 253 říš. zák.) min. nařízením ze dne 5. března 1896, č. 31 ř. z., jenž v § 24 odst. 1 stanoví, že již ve stanovách pojišťovacích ústavů vázati jest na státní schválení každou úmluvu, kterou v jakékoliv formě přenáší a přejímá se souhrn pojištění v celku neb v jednotlivých odvětvích z jedné společnosti na společnost jinou. § 40 cit. regulativu pak v odst. 1 ukládá i pro případ, že stanovy takového usnesení neobsahují, pojišťovně povinnost, aby modalita takového převodu, dříve nežli platně k němu dojde, sdělily dozorčímu úřadu se všemi k posouzení jeho potřebnými pomůckami, a dokládá, že úmluvy ty jen tehdy směji býti provedeny, jestliže dozorčí úřad prohlásil, že proti nim nemá námitek.

V jakém směru dozorčí úřad si má počínati, když zkoumá předloženou jemu úmluvu, aby pak dospěl k závěru, zdali proti provedení jejímu jsou nějaké námitky a zdali tedy úmluvu schvaluje čili nic, podává se jednak

z úvodního odstavce cit. pojišťovacího regulativu, jenž všeobecně vyznačuje účel, k němuž se regulativ vydává, t. j. zajištění, aby povinnosti, pojišťovnami převzaté, bylo lze vždy plnit, a ochranu zájmů pojištěnců. Jest pak jen provedením této všeobecné zásady, když pojišťovací regulativ v 2. odst. § 40 podrobně rozvádí, k čemu má dozorčí úřad hleděti, zkoumaje zmíněné jemu ke schválení předložené úmluvy. Z těchto předpisů plyne nade vší pochybnost jasně logický závěr, že

1. předmětem zkoumání dozorčího úřadu jest úmluva, jak jemu byla podle § 40 odst. 1 předložena,

2. obsah zkoumání dozorčího úřadu jest vymezen zřetelem na ochranu pojištěnců, aby nároky, jež z pojišťovací smlouvy jim vznikly vůči pojišťovně převádějící, byly nezkráceně zachovány a plnění jich i pro budoucnost u pojišťovny přejímající zabezpečeno.

Z toho se podává dále,

ad 1. že podle ustanovení pojišťovacího regulativu zkoumání dozorčího úřadu nemůže vésti k požadavku, aby smluvní strany do své úmluvy pojalý i pojištění jiná, nežli v předložené úmluvě byla vyznačena, již z toho důvodu, že převod jest přípustný jen se svolením pojistníků,

ad 2. že udělení neb odepření požadovaného schválení není ve volné, ničím neomezené úvaze dozorčího úřadu, nýbrž že schválení může býti odepřeno toliko z důvodů, které souvisejí s uvedenými shora účely, pro něž uskutečnění umluveného převodu bylo vázáno na předchozí schválení státní.

Nyní jest zkoumati, zdali a pokud vyznačený obsah dozorčího práva státu byl modifikován nařízením vlády ze dne 24. června 1920, č. 402 Sb. zák. a nař., o převzetí pojištění cizozemských pojišťoven pojišťovnami domácimi (vydaným na základě zmocňovacího zákona ze dne 15. dubna 1920, č. 337 Sb. z. a n.).

Nařízením tím zmocňuje se ministr vnitra, aby (v dohodě s ministry financí a spravedlnosti) sjednal a schválil podmínky pro převod pojištění od cizozemských ústavů pojišťovacích, které tyto uzavřely s příslušníky republiky Československé nebo s osobami majícími stále bydliště v republice Československé na ústavy domácí. Nařízení ukládá pak ministru vnitra, aby pojistky při převodu tom byly změněny tak, aby zájmy zdejších pojistníků byly co nejvíce chráněny, zejména pokud se týče příslušnosti soudní a měny, v níž jest splniti závazky ze smlouvy pojišťovací. Nakonec stanoví nařízení v odst. 2 § 1 právní důsledky schváleného převodu v ten rozum, že cizozemské pojišťovny zprošťují se veškerých závazků vůči pojistníkům a že pojistníci vstupují v pojišťovací poměr pouze vůči ústavu, přejímajícímu pojištění.

Z prvé věty odst. 1 § 1 právě uvedeného nařízení lze najisto vyvoditi, že není ministr vnitra omezen na onu funkci, již mu přikázal pojišťovací regulativ, t. j. na zkoumání pojišťovnami ujednaných a jemu ke schválení předložených postupných smluv, nýbrž nařízení přikazuje mu ještě další úkol, sjednati podmínky převodu, čili vykonávati vliv na obsah ujednání, jež jim má býti schváleno.

V jakém směru činnost ministru vnitra nařízením tím přikázaná má se pohybovati, vymezuje nařízení v dalších ustanoveních odst. 1. Předmětem jednání a schvalování podle tohoto nařízení mají býti podmínky převodu oněch pojištění, která cizozemskými ústavu pojišťovacími byla uzavřena s příslušníky republiky Československé nebo s osobami, majícími stále bydliště v republice Československé. Vysvětluje pak tento příkaz daným účelem, aby zájmy zdejších pojistníků byly co nejvíce chráněny. Nařízení omezuje okruh osob, které mají býti účastny ochrany při převodu pojištění, jen tímto všeobecným způsobem, označujíc za důvod ochrany československou státní příslušnost a bydliště na území republiky Československé. Nečiní pak podle znění svého nijakého rozdílu, zdali jde o »zdejší pojist-

niky», kteří se takovými pojistníky, tedy subjektem ochrany státní, stali na území republiky Čsl., t. j. zdali s cizozemskými pojišťovnami uzavřeli pojišťovací smlouvy prostřednictvím zdejších filiálek, nebo snad u centrály neb u filiálek mimo dnešní území republiky Čsl.

Obsah vlád. nařízení č. 402/1920 ukazuje tedy zřetelně, že dozorcí právo ministru vnitra tímto nařízením přiznané jest širší, nežli jak by jemu příslušelo podle ustanovení pojišťovacího regulativu; rozšíření zračí se v tom, že ministr vnitra není omezen na pouhé schvalování postupných ujednání tak, jak jemu byla smluvními stranami předložena, nýbrž že může vykonávat vliv i na věcný obsah ujednání. Po této stránce může ovšem udělení schválení činiti závislým toliko na podmínkách, které jsou ve věcné souvislosti s účely, jež jsou v nařízení (jakož i v nedotčené části pojišťovacího regulativu samého) vytčeny a ochráně ministra vnitra svěřeny. Jelikož pak účelem cit. nařízení jest ochrana »zdejších pojistníků«, nelze shledati, že by se z rámce dozorcí moci ministra vnitra vymykal požadavek, aby i rozsah pojištění, tvořící předmět převodu, byl rozšířen na veškerý tuzemský přímý obchod shora uvedené cizozemské pojišťovny, t. j. na veškerá pojištění, uzavřená s příslušníky republiky Čsl. a s osobami majícími stále bydliště v republice Čsl. bez rozdílu, kde byla pojištění uzavřena.

Neshledal proto Nejvyšší správní soud, že by naříkané rozhodnutí, pokud jde o okruh převáděných pojištění (§§ 2 a 5 ujednání), bylo nezákonné.

Co se však týče dalších dvou podmínek, na nichž žalovaný úřad schválení převodu učinil závislým a které stížnost bere v odpor, jest dáti stížnosti za pravdu.

Vládní nařízení č. 402/1920 vymezuje předmět zmocnění ministra vnitra zřetelně v ten rozum, že ministr má ujednati a schváliti podmínky pro převod pojištění od cizozemských pojišťoven na ústavy domácí, vytčujíc ve 2. větě odst. 1 § 1 účel jednání, jenž spočívá v tom, aby zájmy »zdejších pojistníků« byly co nejvíce chráněny a končíc v odst. 2. tím, že po schválení převodu cizozemské pojišťovny zprošťují se veškerých závazků vůči pojistníkům a že tito vstupují v pojistný poměr pouze k ústavu, přejímajícímu pojištění.

Účel úpravy, takto vyjádřený, vymezuje jasně pravomoc, danou ministru vnitra cit. nařízením. Okruh zájmů, jež nařízení chce chrániti, omezen jest toliko na pojistníky, kteří s cizozemskou pojišťovnou uzavřeli pojištné smlouvy, a nemůže se pak vztahovati na ochranu zájmů osob, které vůči cizozemským pojišťovnám v poměru pojištném nebyly a nejsou a proto pojistníky ve smyslu cit. nařízení nazváni býti nemohou. Účelem tím jsou však také vymezeny hranice pravomoci ministru vnitra propůjčené. Mimo hranice, dané účelem nařízení č. 402/1920 a pojišťovacího regulativu, volná úvaha úřadu schvalujícího převod pojištění pohybovati se nemůže, ministr vnitra nemůže, schvaluje převod pojištění, bráti zřetel k jiným zájmům, byť by byly s hlediska veřejných ohledů sebe důležitější, a činiti schválení závislým na splnění podmínek k ochraně zájmů, které ani v pojišťovacím regulativu, ani v cit. vl. nařízení č. 402/1920 do pravomoci jeho odkázány nejsou.

Pokud tedy žalovaný úřad schválení převodu řečeného pojištění učinil závislým na splnění podmínek shora ad 1) a 2) uvedených, vybočil z mezí volné úvahy, vymezených jemu cit. předpisy, neboť dal se vésti zřetelem k zájmům zaměstnanců cizozemské pojišťovny, tedy k zájmům osob, jejichž ochrana jemu ani podle pojišťovacího regulativu ani podle vlád. nařízení č. 402/1920 svěřena nebyla.

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 4. pros. 1926, č. 23.367/26.)